

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝZNAM CHARITY PRO PLZEŇSKÝ KRAJ

Vedoucí práce: doc. Michal Opatrný, Dr. theol.

Autor: Eva Vávrovcová,

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Vdne

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěla především poděkovat vedoucímu své bakalářské práce, panu doc. Michalovi Opatrnému, Dr. theol. za odborné vedení a velmi cenné rady poskytnuté při vypracování této bakalářské práce. V neposlední řadě chci poděkovat také svojí rodině za podporu při studiu kombinovanou formou.

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	SOCIÁLNÍ PRÁCE	7
2.1	DEFINICE SOCIÁLNÍ PRÁCE, JEJÍ HISTORIE	8
2.2	HODNOTOVÉ SMĚRY V SOCIÁLNÍ PRÁCI	10
2.3	ETIKA V SOCIÁLNÍ PRÁCI.....	12
2.4	SOCIÁLNÍ PROBLÉM.....	13
2.5	PROFESE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA.....	14
3	SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	16
3.1	SUBJEKTY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	16
3.2	ORGANIZACE PŮSOBÍCÍ V SOCIÁLNÍ OBLASTI	16
3.3	ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	17
3.3.1	<i>Příspěvek na péči</i>	<i>18</i>
3.3.2	<i>Veřejné zdravotní pojištění</i>	<i>19</i>
3.3.3	<i>Úhrada klienta</i>	<i>19</i>
3.3.4	<i>Makroekonomické hledisko financování.....</i>	<i>19</i>
4	SOCIÁLNÍCH SLUŽBY NA ÚZEMÍ MĚSTA PLZEŇ.....	20
4.1	MĚSTSKÝ ÚSTAV SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	21
4.2	SOUKROMÁ ZAŘÍZENÍ NA ÚZEMÍ MĚSTA PLZEŇ	22
5	CHARITA	23
5.1	TEOLOGIE A SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	23
5.2	ZÁKLADY VZNIKU CHARITY	25
5.2.1	<i>Historie Charity na území současné ČR.....</i>	<i>26</i>
5.3	DIECÉZE PLZEŇ	27
5.3.1	<i>Historie.....</i>	<i>27</i>
5.3.2	<i>Služby a zařízení Plzeňské diecéze</i>	<i>28</i>
5.3.3	<i>Současnost.....</i>	<i>29</i>
5.4	DIECÉZNÍ CHARITA PLZEŇ.....	29
5.4.1	<i>Historie charity na území města Plzně.....</i>	<i>29</i>
5.4.2	<i>Současnost Diecézní charity Plzeň</i>	<i>31</i>
5.4.3	<i>Charity pod Diecézní charitou Plzeň.....</i>	<i>31</i>
6	MĚSTSKÁ CHARITA PLZEŇ.....	32
6.1	CHARITNÍ PEČOVATELSKÁ SLUŽBA	33

6.2	DOMOV SV. ALOISE – DOMOV SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM	33
6.3	DOMOV SV. ZDISLAVY PRO MATKY S DĚTMI V TÍSNI – AZYLOVÝ DŮM	34
6.4	DOMOV SVATÉ ZITY	34
6.5	OSOBNÍ ASISTENCE PLZEŇ	34
6.6	DOMOV PRO SENIORY SV. JIŘÍ	34
6.7	TÍSŇOVÁ PÉČE	35
6.8	CHARITNÍ OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE	35
6.9	DOMOV SV. FRANTIŠKA – AZYLOVÝ DŮM	35
6.9.1	<i>Domov svatého Františka – noclehárny</i>	36
6.9.2	<i>Domov svatého Františka - Nízkoprahové denní centrum</i>	37
6.9.3	<i>Terénní program</i>	38
6.10	DOBROVOLNICKÁ ČINNOST	38
6.11	VÝROČNÍ ZPRÁVY MĚSTSKÉ CHARITY PLZEŇ	39
7	ZÁVĚR	40
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
8.1	POUŽITÁ LITERATURA	42
8.2	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	43
8.3	OSTATNÍ ZDROJE	43
9	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A ZKRATEK	44
9.1	SEZNAM TABULEK.....	44
9.2	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	44
9.3	SEZNAM PŘÍLOH.....	44
10	PŘÍLOHY.....	45

1 Úvod

Název mé bakalářské práce je Význam Charity pro Plzeňský kraj. Ve své práci popisuji organizace, které se zabývají sociálními službami. Služby jsou poskytovány všem lidem, od narození až do smrti. Osobně mně zajímá péče o seniory a pak péče o lidi, kteří nemohou z nějakého důvodu dosáhnout na sociální pomoc, kterou poskytují na území kraje různé organizace, které spadají pod správu kraje a ČR. Svoji bakalářskou práci jsem rozdělila na několik kapitol. V první kapitole definuji sociální práci, stručně zmiňuji její historii a úkoly. Po zmínění hodnotových směrů a etiky v sociální práci pak následuje podkapitola, která popisuje úlohu sociálního pracovníka, a v další podkapitole definuji sociální problém. Ve druhé kapitole popisuji sociální služby, v podkapitolách pak vyjmenovávám subjekty sociálních služeb, organizace, které působí v sociálních službách a financování sociálních služeb. Třetí kapitolu věnuji zařízením v Plzni, které mají ve své náplni práce péči o seniory a jsou buď soukromá, nebo je zřizuje sociální odbor Plzeňského kraje. Pátá kapitola mé práce obsahuje definici Charity, založení Diecéze v Plzeňském kraji, její historii a současnost a vyjmenovávám její zařízení. Jedna z podkapitol se věnuje vztahu teologie a sociální práce. Cílem této práce je podat obraz fungování Charity a její úlohu v Plzni, popsat její zařízení a kdo tato zařízení využívá. Při psaní mé práce jsem použila knihy, které se věnují sociální práci, dále literaturu, která seznamuje čtenáře s významem teologie pro sociální práci. Mezi ostatními zdroji jsem používala publikace vydané městem Plzeň, výroční zprávy vydané Plzeňskou Charitou a dokumenty, které poskytuje Sociální odbor města Plzně. Cenné informace jsem získala od Mgr. Jaroslavy Kaiserové, vedoucí ošetrovatelské péče v Městském ústavu sociálních služeb města Plzně a Mgr. Vladimíry Fremrové, která pracuje v Domově důchodců sv. Jiří. Mnoho poznatků jsem také získala během mé letní praxe, kterou jsem vykonávala v Městské Charitě Plzeň. V závěru práce uvádím, že Charita je milosrdná láska, jejíž hlavním cílem není jen poskytování financí potřebným, ale je hlavně založena na lásce, která je poskytována spravedlivě všem, kdo pomoc potřebuje.

2 Sociální práce

Dnes žijeme ve světě, který se neustále globalizuje. Globalizace není zcela novým jevem, ale intenzivním pokračováním vývoje překonávajícího hranice států, který byl až donedávna nazýván internacionalizací světového hospodářství. Internacionalizace představuje mezinárodní obchod se zbožím, které je vytvářeno výrobou organizovanou v rámci národních hospodářství. Státy i jednotlivá města mají rozdělenou sílu a schopnost aktivně se zapojit do globalizace. Globalizace přináší přerozdělení moci, ale nepromítá se jen do nerovnosti mezi lidmi nebo firmami. Aktéři globalizace ovlivňují charakter a priority veřejného sektoru. Dříve města fungovala jako úkryty před nebezpečím. Do měst utíkalo obyvatelstvo okolních vesnic a usedlostí, uzavřely se městské brány a obyvatelstvo bylo chráněno. Dnešní města jsou naopak zdrojem nebezpečí. Při vysoké kumulaci obyvatel ve městě se setkává vysoká míra lidských vztahů se strachem, který se zrodil z pocitu nejistoty. Města nebyla totiž připravena na velký příliv obyvatel a lidé museli žít ve velmi problematických hygienických i sociálních podmínkách. Jak píše Z. Bauman ve své knize *Tekuté časy* „každý plot má dvě strany”.

„Pro moderní industriální společnost bylo právě město symbolem pokroku a pro masu venkovské populace byl přesun do města v průběhu devatenáctého a v první polovině 20. století výrazem sociálního vzestupu. Ve druhé polovině našeho století se však exodus do měst ve vyspělých zemích zastavuje či alespoň zpomaluje, naopak venkov a malá městečka představují stále atraktivnější místo pro ty, kdo si to mohou dovolit. “(J.Keller, Úvod do sociologie, str. 42). Za úspěšného měšťana je považován ten, který má možnost své město na určitou dobu opouštět a ve velkoměstech zůstávají trvale jen ty, kdo jsou z hlediska industriální civilizace nejméně úspěšní. Aby bylo možné dát mnohým lidem šanci na kvalitní život, o to se ve své každodenní práci snaží sociální pracovníci i dobrovolníci z neziskových organizací. Jak píše O. Matoušek ve *Slovníku sociální práce*, sociální služby jsou takové služby, které krátkodobě i dlouhodobě jsou poskytovány oprávněným uživatelům, a jejich cílem je zlepšit kvalitu života klientů, ale také ochránit zájmy společnosti. V ČR se rozlišují sociální služby na služby poskytované klientům a na služby administrativní. Do administrativních služeb patří hlavně rozdělování dávek a rozhodování o náhradní rodinné péči. V dnešní době se dostává podpory přímé sociální práce s klienty, jejich skupinami a komunitami.

Stanovit globálně cíle sociální práce není možné. Různé země a regiony mají často odlišný chod života a institucí. Proto byl v roce 2000 schválen Evropskou radou na summitu v Nice, Evropský sociální program. Tento program v oblasti boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení definuje čtyři cíle:

- usnadnit lidem z ohrožených skupin účast na trhu práce a přístup ke zdrojům, právům, službám a zboží
- předcházet riziku sociálního vyloučení
- pomáhat nejzranitelnějším
- mobilizovat všechny důležité účastníky

2.1 Definice sociální práce, její historie

Jak definovat sociální práci? Oldřich Matoušek ji definuje takto: „Sociální práce je společenskovední disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (např. chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti). Sociální práce se opírá jednak o rámec společenské solidarity, jednak o ideál naplňování individuálního lidského potenciálu. Sociální pracovníci pomáhají jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám dosáhnout způsobilosti k sociálnímu uplatnění nebo ji získat zpět. Kromě toho pomáhají vytvářet pro jejich uplatnění příznivé společenské podmínky. U klientů, kteří se již společensky uplatnit nemohou, podporuje sociální práce nejdůstojnější způsob života.

„Sociální práce je součástí státem organizovaného a zabezpečeného systému redistribuce zboží a služeb.“ (Matoušek a kol., *Metody a řízení sociální práce*, str. 25). J Cílem sociální práce je uspokojovat sociální potřeby klientů nebo změnit jejich chování, aby nebylo považováno za problematické. Hlavním znakem sociální práce je to, že stát jejím prostřednictvím přenáší zdroje k potřebným, např. ke starým lidem, k dětem, k mentálně i tělesně postiženým, k nezaměstnaným.

Do 19. století byla sociální pomoc převážně zajišťována rodinou, spoluobčany, prostřednictvím chudinských zákonů a za pomoci církevní charity. Tato fungující pomoc byla ukončena modernizací a industrializací a potřebou lidí bydlet ve městech. Až do roku 1945 se hlavním cílem politiky v sociální oblasti stalo zlepšení sociálních

poměru pro široké vrstvy obyvatel. Základním úřadem bylo Ministerstvo sociální péče. Po druhé světové válce ztratila sociální práce své opodstatnění, protože podle tehdejší vlády neexistovaly sociální problémy. Sociální pracovníci byli přeřazeni k výplatě finančních dávek a lidé s problémem se zavírali do ústavů. Až po roce 1989 byla obnovena sociální práce, vznikaly neziskové organizace poskytující sociální pomoc, rozvíjela se dobrovolnická činnost, byla obnovena výuka ve vysokých školách, které poskytovaly vzdělávání v sociální práci. V České republice začal proces transformace sociálních služeb a jejich financování v roce 2007, kdy nabyl účinnost zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Od 1. 1. 2007 musí poskytovatelé u Ministerstva práce a sociálních věcí registrovat základní oblasti, které tento zákon rozlišuje:

- Sociální poradenství
- Služby sociální péče
- Služby sociální prevence
- Ostatní registrované služby

Sociální poradenství

Sociální poradenství je poskytování potřebných informací, které přispívají k řešení nepříznivé sociální situace. Dělí se na základní poradenství, kdy základní informace o možnostech řešení nepříznivé sociální situace poskytují všichni poskytovatelé, obce a kraje a na odborné poradenství, kdy jsou informace zaměřené na specifické potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob, které poskytují specializované poradny.

Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají lidem zajistit fyzickou i psychickou soběstačnost. Cílem těchto služeb je umožnit lidem v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.

Služby sociální prevence

Služby sociální prevence se zaměřují na jevy a situace, které mohou vést k sociálnímu vyloučení osob (kriminalita, bezdomovectví, zneužívání návykových látek, krize v rodině apod.). Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.

Ostatní služby, které jsou v evidenci Ministerstva práce a sociálních služeb.

Podle Registru poskytovatelů sociálních služeb jsou na území ČR dostupné ještě tyto služby: azylové domy, denní stacionáře, domovy pro seniory, domy na půl cesty, intervenční centra, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, osobní asistence, telefonická krizová pomoc, podpora samostatného bydlení, raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně terapeutické dílny, terénní programy, tlumočnické služby, centra denních služeb, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněná bydlení, kontaktní centra, nízkoprahová denní centra, noclehárny, odlehčovací služby, průvodcovské a předčitatelské služby, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociální rehabilitace, terapeutické komunity, tísňová péče.

2.2 Hodnotové směry v sociální práci

„Hodnotové směry v sociální práci určují povahu sociální práce i povahu vztahu mezi sociálním pracovníkem a klientem, kolegy i širší společností“. (Matoušek, Metody a řízení soc. práce, str. 33).

V knize Metody a řízení sociální práce uvádí Matoušek, že Reamer identifikoval šest hodnotových směrů v sociální práci, které vykazují určitou trvalost. Jedná se o tyto orientace:

- Paternalistická orientace – populární na konci 19. století a na počátku 20. století. Sociální pracovníci se snažili, aby klienti žili ctnostně a byli užiteční. Pomoc

byla organizovaná na bázi charity a klientům, kteří sešli z cesty, bylo potřeba cestu zase ukázat.

- Orientace na sociální spravedlnost – chudoba a nezaměstnanost je způsobena strukturální závadou v kulturním a ekonomickém životě, která způsobila, že vznikla vrstva lidí, která patří k vyloučeným. Náprava je možná tehdy, pokud dojde k nastolení rovných příležitostí.
- Náboženská orientace – charitativní činnost může znamenat křesťanskou lásku mezi jednotlivci a Bohem a mezi bližními.
- Klinická orientace – rozvinuta od sedmdesátých let 20. století, kdy začal výraznější zájem o profesní etiku.
- Defenzivní orientace – u této orientace jde především o ochranu sociálního pracovníka.
- Morálně neutrální orientace – základem je absence normativních hodnotových soudů. Jedná se spíše o technický přístup k sociální práci.

Dále Matoušek píše, že Shulman, pokud jde o vztah sociálního pracovníka a klienta, uvádí, že v průběhu historie se vytvořily dva modely v sociální práci. První model má určité známky převzaté z medicíny a charakteristický postup – informace o případu, diagnostika, řešení, zhodnocení postupu. U tohoto modelu je nebezpečí, že sociální pracovník přistupuje ke klientovi moc profesionálně a pokud se sociální pracovník zaměřuje jen na jednu oblast sociální práce, je určité nebezpečí, že nedokáže klientovi adekvátně pomoci v jeho problému.

Druhý model je interaktivní model. Je to proces, kde se neoddělují jednotlivé události. Sociální pracovník podporuje klienta při odhalování jeho základního problému a nabízí sám sebe jako společníka.

„Sociální práce se uskutečňuje na hranici mezi přizpůsobením a službou. Sociální pracovník by měl být schopen tyto hranice ovládat“ (Matoušek, Metody a řízení soc. práce, str. 35)

Navrátil uvedl v české literatuře diskusi o modelech sociální práce, a co z nich plyne pro pojetí sociálního fungování a životní situace klienta.

První model označuje jako *terapeutická pomoc*. Jde hlavně o to, pomoci klientovi zajistit psychickou a sociální pohodu. Důraz je kladen na vztahy a komunikaci, kdy komunikace patří k základním požadavkům sociální práce. Při používání tohoto modelu by měla mít profesní výbava sociálního pracovníka hlavně psychologické znalosti a terapeutický výcvik.

Druhý model sociální práce označil Navrátil jako *reformní paradigma*. V tomto modelu jde hlavně o vizi společenské rovnosti v různých sférách společenského života. „Sociální práce se proto zaměřuje na zmocňování klientů sociálních služeb, aby se mohli autenticky podílet na tvorbě a změnách institucí“. (Navrátil, Teorie a metody soc. práce, str. 15). Na druhé straně se hovoří, že pomocí tohoto modelu vzniká ve společnosti nadřazenost jedněch nad druhými. Při používání reformního modelu se proto musíme ptát klienta, zda jeho problémy mají kořeny v omezených možnostech znevýhodněné skupiny.

Třetí model označil Navrátil jako *poradenské paradigma*. V tomto modelu jde hlavně o to, aby sociální pracovník měl schopnost zvládat problémy a měl přístup ke službám a potřebným informacím. Klientům se pomáhá zpřístupnit další zdroje pomoci a poskytnout jim validní informace.

„Uvedená paradigmatata se přes existenci některých styčných bodů liší zejména v názoru na rozhodující faktory obnovy sociálního fungování klientů a v tom, kterých rysů jejich životní situace si přednostně všímají“. (Navrátil, Teorie a metody soc. práce, str. 17)

2.3 Etika v sociální práci

Je to soubor mravních zásad, které by měl člověk, pracující v sociálních službách, dodržovat. „Diskuze věnovaná etickým otázkám mj. pomáhá sociálním pracovníkům, aby se dokázali orientovat v případě, kdy mají učinit rozhodnutí, které spadá do oblasti morálních dilemat a problémů“. (Matoušek, Metody a řízení soc. práce, str. 23)

Podle Evy Klimentové by měl sociální pracovník:

- Respektovat svobodné rozhodování klienta
- Respektovat důvěrnost sdělených informací (jak od klienta, tak celkově v procesu výkonu sociální práce)
- Respektovat nevyhnutelné rozdíly mezi lidmi a právo na jejich odlišnost
- Respektovat důstojnost klienta především jako důstojnost člověka (člověk – jedinečná lidská bytost)
- Využívat silné pozitivní stránky osobnosti klienta
- Maximalizovat spoluúčast klienta na procesu sociální práce
- Dělat pouze sociální práci a znát její limity, reflektovat své profesní pole působnosti
- Vědomě využívat svoji osobnost v praxi
- Mít zodpovědný přístup ke klientovi i k celé své profesi včetně
- Přistupovat ke klientům a řešeným problémům celostně

„Někomu pomáhat v sociální práci znamená připravovat ho, aby se stal schopným dělat sám, co se od něj v jeho sociálním prostředí žádá. (Thelenová, Teorie sociální práce I, str. 83)

2.4 Sociální problém

„Sociální problém je možné definovat jako společenský stav nebo společenskou situaci, který vyrůstá z rozporů mezi existencí jedince ve společnosti a společenskými podmínkami lidské existence“. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/>) Mezi nejčastější sociální problémy moderní doby patří: chudoba, manipulace lidí prostřednictvím médií, nezaměstnanost, nerovnost pohlaví, sociální nerovnost, diskriminace národnostních menšin, narušení rodinných vztahů, kriminalita, drogy, odcizení člověka byrokratické správě.

Sociální pracovníci v rámci Společnosti sociálních pracovníků, mají mít možnost diskutovat, analyzovat etické problémy ve spolupráci s kolegy a dalšími odborníky, v případě zájmu i za účasti stran, kterých se to týká. Na základě kodexu je úkolem Společnosti sociálních pracovníků pomáhat jednotlivým sociálním pracovníkům řešit jejich problémy.

2.5 Profese sociálního pracovníka

„Sociální pracovník by měl být především profesionálem schopným reflexe a z této pozice by měl posuzovat ostatní povinnosti. Vždy by však měl dokázat své jednání veřejně obhájit.“ (O. Matoušek, *Metody a řízení sociální práce*, str. 40)

Čtyři typy sociálních pracovníků z hlediska přístupů k praxi:

- Angažovaný sociální pracovník – sám sebe chápe jako osobu a pak teprve sociálního pracovníka, s klienty jedná jako s přáteli.
- Radikální sociální pracovník – člověk vkládá do své práce osobní hodnoty, chce změnit politické ideologie v zájmu sociální změny
- Byrokratický sociální pracovník – je důležité oddělit osobní hodnoty, profesní hodnoty a hodnoty zaměstnavatele
- Profesionální pracovník – sociální pracovník je vzdělaný v oboru, je veden etickým kodexem a jeho identitu tvoří členství v profesi

V Lexikonu sociálních služeb se uvádí, že sociální pracovníci pomáhají rodinám, skupinám, jednotlivcům i komunitám dosáhnout způsobilost k sociálnímu uplatnění. Nebo také sociální uplatnění získat zpět. Také pomáhají vytvářet pro jejich uplatnění příznivé společenské podmínky. U klientů, kteří se nemohou již společensky uplatnit, podporuje sociální práce co nejdůstojnější způsob života. Uvádí se, že nejnáročnější práce je práce s klienty, kteří jsou v nějakém zařízení nedobrovolně, nebo nejsou dostatečně motivováni. „U každého sociálního pracovníka je ve hře směs velmi osobních motivů sahající od náboženského světonázoru až po neuvědomovanou snahu léčit si vlastní psychická traumata“. (Matoušek, *Metody a řízení soc. práce*, str. 55)

Významnou pomůckou při etickém rozhodování sociálních pracovníků je zejména považován Etický kodex sociálních pracovníků. V současné době platí formulace kodexu z roku 2006, kde jsou zásady stanovené sociálním pracovníkům pro etický výkon jejich profese rozčleněny do pěti základních okruhů podle toho, k jaké skupině adresátů se vztahují.

Ve vztahu ke klientovi

Sociální pracovník musí jednat tak, aby ochránil důstojnost a lidská práva každého klienta. Pomáhá se stejným úsilím, bez diskriminace, každému svému klientovi a chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Sociální pracovník podporuje klienty při využívání služeb sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a pomáhá klientům při aktivním zapojování se do procesu řešení jejich problémů. Pokud se vyskytne problém mezi klientem a sociálním pracovníkem, sociální pracovník předá klientovi informace o dalších formách pomoci.

Ve vztahu ke svému zaměstnavateli

Sociální pracovník plní své pracovní povinnosti, které vyplývají z jeho závazku k zaměstnavateli a snaží se ovlivňovat sociální postupy a sociální politiku ve své zaměstnavatelské organizaci.

Ve vztahu ke kolegům

Sociální pracovník vyhledává spolupráci s ostatními kolegy, respektuje jejich znalosti, schopnosti a dovednosti. Sociální pracovník se zapojuje do diskuzí se svými kolegy a zaměstnavatelem a je zodpovědný za to, že jeho rozhodnutí jsou eticky podložena.

Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

Sociální pracovník se neustále snaží o zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových postupů a metod. Je zodpovědný za své soustavné vzdělávání a výcvik. Ke svému vzdělávání využívá znalosti svých kolegů a naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé sociální práci.

Ve vztahu ke společnosti

Sociální pracovník působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života všech osob. Snaží se také o zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které lidstvo vytvořilo. Sociální pracovník podněcuje změny v zákonech, v politice státu a i v politice mezinárodní.

3 Sociální služby

Sociální služby jsou „všechny služby, krátkodobé i dlouhodobé, poskytované oprávněným uživatelům, jejichž cílem je zvýšení kvality klientova života, případně i ochrana zájmů společnosti“. (Matoušek, Slovník soc. práce, str. 214)

3.1 Subjekty sociálních služeb

Jako základní komponenty při poskytování sociálních služeb fungují tři subjekty: zřizovatelé, poskytovatelé a uživatelé.

Zřizovatel je odpovědný za práci poskytovatele sociální služby. Zřizovateli zařízení poskytujících sociální služby jsou orgány státní správy a orgány územně samosprávných celků. V ČR to mohou být obce, kraje a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Poskytovatelé sociálních služeb vznikli v roce 1990 jako právnické osoby. V dnešní době, díky vývoji v legislativě, se můžeme setkat se třemi právními formami poskytovatelů sociálních služeb, které jsou: občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní právnické osoby.

Uživatel je ten, kdo sociální služby využívá na základě smlouvy o poskytnutí sociální služby. Tato smlouva musí být v písemné formě a musí obsahovat náležitosti, které jsou uvedeny v zákoně.

3.2 Organizace působící v sociální oblasti

„Subjekty, které obvykle působí v sociální oblasti a to především jako poskytovatelé sociálních služeb, můžeme dělit dle právní formy“: (Hloušek, Problematika zakládání organizací v sociální oblasti, str. 8)

1/ Nevládní neziskové organizace: občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církve a účelová zařízení církví

2/ Neziskové organizace založené vládou: příspěvkové organizace zřízené orgány státní správy, příspěvkové organizace zřízené obcemi a kraji

3/ Ostatní subjekty založené za jiným účelem než podnikání: společnost s ručením omezeným, akciová společnost

3.3 Způsob financování sociálních služeb

„Nemocní a postižení se dříve či později dostanou do situace, kdy budou nuceni uvažovat o finanční či jiné podpoře od státu“. (Pešlová, Rady sociálně – právní, str.8)

Způsob financování sociálních služeb je v současnosti často diskutovaným tématem v politických i odborných diskuzích. Mnohdy se střetávají odlišné pohledy poskytovatelů sociálních služeb s pohledem jejich zadavatelů a v neposlední řadě pak těch, kterým mají sociální služby sloužit. Existují tři základní teoretická schémata, jak financovat sociální služby. Liberální model – spočívá v tom, že každý občan si zajistí potřebnou péči z vlastních zdrojů v rámci své rodiny nebo přímým nákupem služby, nebo prostřednictvím soukromého pojištění. Výkonový model – nároky na spotřebu sociálních služeb budou odvozovat z participace člověka na pracovním trhu v průběhu celého života. Univerzalistický model – vychází z pojetí sociálních služeb jako sociálního práva. Jeho význam je v garanci dostupnosti sociálních služeb a jejich objektivní potřebnosti, ale míra uspokojení závisí na objemu veřejných zdrojů přidělených do této oblasti národního hospodářství.

„Tato schémata trpí v čisté podobě nedokonalostmi tím více, čím větší požadavky na systém sociálních služeb máme. Například liberální model nesporně postačuje k individuálnímu zabezpečení užší skupiny osob, které o to mají zájem a jsou ochotny a schopny za to zaplatit. Výkonový model dobře řeší otázku motivace osob k práci a s tím svázaných nároků v této oblasti. Konečně univerzalistický model řeší potřebu jistoty dostupnosti „nějakých“ sociálních služeb pro každého občana“. (J. Vostatek, Financování a nákladovost soc. služeb, str. 12).

Při financování sociálních služeb je dlouhodobě uplatňován princip vícezdrojového financování. Hlavními zdroji jsou dotace z veřejných rozpočtů, úhrada klientů za poskytované služby, příspěvek na péči a úhrada ošetrovatelské a rehabilitační péče ze zdrojů veřejného zdravotního pojištění. Výdaje na sociální služby se dlouhodobě zvyšují a jejich podíl na hrubém domácím produktu po zavedení příspěvku na péči vzrostl.

3.3.1 Příspěvek na péči

Poskytuje se osobám v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, závislým na pomoci jiné fyzické osoby při zvládnání základních životních potřeb. Stupeň závislosti (stupeň I až stupeň IV) se hodnotí podle schopnosti zvládat základní životní potřeby:

- orientace
- osobní aktivity
- péče o domácnost (nehodnotí se u osob do 18 let věku)
- mobilita
- péče o zdraví
- komunikace
- výkon fyziologické potřeby
- stravování
- tělesná hygiena
- oblékání a obouvání

Stupně závislosti:

- Stupeň I – lehká závislost (osoba není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby)
- Stupeň II – středně těžká závislost (osoba není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb)
- Stupeň III – těžká závislost (osoba není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb)
- Stupeň IV – úplná závislost (osoba není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb a vyžaduje každodenní pomoc a dohled jiné osoby)

„V souvislosti s přípravou zákona o sociálních službách se předpokládalo, že příspěvek na péči by mělo pobírat cca 175 tisíc osob a náklady na jeho výplatu by měly činit cca 8 mld. Kč. Skutečný počet příjemců této dávky i náklady na její výplatu jsou však po celou dobu platnosti zákona výrazně vyšší, než se původně očekávalo. (J. Vostatek, Financování a nákladovost sociálních služeb, str. 17)

Poskytovateli sociální péče, kteří jsou zapsáni v registru, jsou mimo jiných poskytovány Ministerstvem práce a sociálních věcí, prostřednictvím rozpočtů

jednotlivých krajů v jejich přenesené působnosti, dotace ze státního rozpočtu. Přiznané dotace jsou výrazně diferencované podle typu organizace, jejího zřizovatele, ale jsou zde patrné i regionální rozdíly.

3.3.2 Veřejné zdravotní pojištění

Zákon o sociálních službách stanovil, že poskytovatel sociálních služeb je povinen zajistit zdravotní péči osobám, kterým poskytuje pobytové služby v týdenních stacionářích, v domovech pro osoby se zdravotním postižením, v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem. Nepříznivý je fakt, že zdravotnická zařízení, která poskytují služby ústavního charakteru, nejsou povinna se registrovat a plnit tak povinnosti, které poskytovatelům sociálních služeb ukládá zákon a vzniká tak rozdíl v celkových nákladech na lůžko ve zdravotnickém zařízení a v zařízení sociální péče.

3.3.3 Úhrada klienta

Poskytovatel sociální služby se může dohodnout na spoluúčasti na úhradě nákladů s osobou blízkou osobě, které je sociální služba poskytována, nebo s fyzickou a právnickou osobou, pokud osoba, které je sociální služba poskytována, nemá vlastní příjem nebo její příjem nepostačuje na úhradu nákladů. Jsou to hlavně náklady na ubytování a náklady za poskytnutí stravy.

3.3.4 Makroekonomické hledisko financování

„Z makroekonomického hlediska je nutno zdůraznit, že sektor sociálních služeb je jedním z mála odvětví současné ekonomiky, které má jednoznačný potenciál pro generování pracovních míst, a tím i příspěvek k tvorbě HDP v ekonomice, jejíž struktura se posouvá stále více ve prospěch služeb jako významné komponenty zaměstnanosti a produkce. Jde o civilizační posun – před sto lety něco takového nebylo představitelné – ale zvýšení produktivity práce v zemědělství a průmyslu tento vývoj jasně implikuje. Nárůst výdajů na sociální služby tudíž není možno brát pouze jako neproduktivní spotřebu, ale též jako žádoucí příležitost k sociálně ekonomickému rozvoji, jakkoli to samozřejmě neznamená bezbřehé nadšení pro alokaci zdrojů do této oblasti“ (J. Vostatek, *Financování a nákladovost soc. služeb*, str. 83).

4 Sociálních služby na území města Plzně

Plzeň je posledním větším městem před hranicemi s Německem, proto nyní můžeme ve městě potkávat mnoho zahraničních studentů, ale i dělníků. Mnoho lidí přichází do města za vidinou snadnějšího výdělků, ale bohužel se velmi často stane, že rozšíří počet osob, které nemají domov, ani zdroj obživy. Podle zdrojů statického úřadu je v Plzni momentálně nezaměstnanost 4,6%. I přes takto nízkou nezaměstnanost se ve městě exponenciálně zvětšuje počet lidí bez přístřeší. Je příznivé, že město se začalo finančně podílet na zajištění základních potřeb těmito osobám. Tuto povinnost ukládá městu „Strategie boje proti sociálnímu vyloučení v letech 2011 – 2015“, která byla vypracována v období září 2010 až leden 2011 a byla připravena odborem sociální péče města Plzně v souladu s usnesením vlády ČR.

„Termínem sociální vyloučení značíme situaci, kdy člověk, rodina, domácnost, společenství nebo celá subpopulace jsou vyloučeny z určitých sociálních vztahů a interakcí a z provozu sociálních institucí, které jsou přístupné většině společnosti. Pojem sociální vyloučení se začal používat v 80. a 90. letech v západoevropských zemích zejména proto, aby zastoupil výraz „chudoba“, který evokuje pouze nedostatek hmotných zdrojů, ale dostatečně nezohledňuje důležité kritérium kvality sociálních vztahů“ (Průvodce po mapě životních situací aneb Kde Vám v Plzni pomohou?)

V rámci Strategie boje proti sociálnímu vyloučení jsou pro město Plzeň typické dvě konkrétní služby: Ordinace praktického lékaře pro osoby bez domova, cizince a potravinová pomoc pro osoby v nouzi nebo v těžké životní situaci. Tyto služby jsou poskytovány bezplatně a plně je hradí město Plzeň ze svých zdrojů. V roce 2014 vydalo město na tyto dvě služby 4 500 000 Kč.

Veškeré služby sociální práce na území města Plzně jsou zařazeny jako primární nebo sekundární zdroje pomoci. Do primárních jsou zařazeny bezplatné služby a do sekundárních jsou zařazeny takové služby, kdy si klient na určitou službu musí přispívat. Jsou převážně poskytovány občanům ČR. Občan si může vybrat organizaci, od které bude chtít službu čerpat. Ale je pravda, že tento žadatel služby má trvalé

bydliště v ČR, má platné doklady totožnosti, platné zdravotní pojištění a má zdroj legálních příjmů.

Protože na území města Plzně se nachází několik zařízení, které patří různým provozovatelům, zajímalo autorku této práce, jak jsou místa v těchto zařízeních přidělována žadatelům o službu. Na dotaz v Městském ústavu sociálních služeb v Plzni bylo sděleno, že pouze záleží na žadateli o službu, kam si svou žádost podá. Protože zařízení jsou umístěna v různých částech města, většina žadatelů nevybírá podle zřizovatele zařízení, ale podle toho, v jaké části města by chtěl klient trávit zbytek života. Na území města Plzně poskytují sociální služby jak soukromé, tak i veřejnoprávní.

4.1 Městský ústav sociálních služeb

Mezi největší poskytovatele sociálních služeb v Plzni patří Městský ústav sociálních služeb. Tento ústav je příspěvkovou organizací provozovanou městem.

Hlavní pracovní náplní této organizace je poskytování sociálních služeb pro tyto skupiny občanů:

- rodiny
- děti a mládež
- seniory
- zdravotně postižené
- osoby ohrožené sociálním vyloučením
- cizince
- osoby ohrožené drogovou závislostí

Tato organizace zajišťuje tyto hlavní činnosti:

- Provozování pobytových zařízení sociálních služeb
- Provozování a poskytování služeb nestátního zdravotnického zařízení
- Poskytování maserských, rekondičních a rehabilitačních služeb uživatelům
Pečovatelské služby
- Provozování stravovacích zařízení zajišťujících přípravu jídel pro uživatele využívající poskytované sociální služby

Každé pobytové zařízení poskytuje odbornou sociální péči týmem vzdělaných pracovníků. Usiluje o to, aby si uživatelé udrželi své dosavadní návyky, určitou míru soběstačnosti, respektuje práva uživatelů a snaží se o důstojné prožití konce jejich života. Cílovou skupinou jsou osoby, jejichž míra závislosti na pomoci druhé osoby je vyjádřena závislostí ve výši II. až IV. stupně z kapitoly 3.3.1. Současně s tím pobírají starobní či invalidní důchod.

4.2 Soukromá zařízení na území města Plzně

V současné době na území města Plzně poskytují soukromá zařízení služby převážně seniorům.

Společnost Longevita Senio s.r.o. byla založena v roce 2005. Posláním pečovatelské služby je poskytovat pomoc osobám, které z důvodu vysokého věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení se ocitli v nepříznivé sociální situaci a potřebují pomoc jiné osoby. Longevita Senio nabízí i krátkodobé pobyty, které mohou vyřešit problém, který vznikne v rodině, kde žijí lidé, kteří potřebují trvalé pomoc druhé osoby. Do tohoto zařízení jsou přijímáni lidé, kteří ke své žádosti předloží občanský průkaz, výměr výše důchodu a pokud žadatel pobírá příspěvek na péči, tak oznámení o přiznání příspěvku na péči a aktuální lékařskou zprávu. Protože je to soukromé zařízení, cena pobytu za jeden měsíc je od 11 500 Kč. Klient do tohoto zařízení může nastoupit i bez přiznaného příspěvku na péči, který mu v průběhu pobytu bude vyřízen. Mnoho lidí využívá služby Longevity Senio z toho důvodu, že je jejich žádosti vyhověno téměř okamžitě, oproti jiným zařízením, kde existují stále pořadníky.

Dalším soukromým zařízením na území města Plzně, které se stará o mobilní i imobilní seniory, je zařízení Senior residence Terasy z.ú. Objekt je zcela bezbariérový, celodenní stravování stojí 160 Kč, ubytování 200 Kč. Žadatelé do tohoto zařízení musí mít přiznaný příspěvek na péči.

Mezi soukromé poskytovatele sociálních služeb pro seniory patří i Domov poklidného stáří Vejprnice. V Domově jsou poskytovány služby seniorům, kteří vzhledem ke snížené soběstačnosti či dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu potřebují pravidelnou péči a dohled. Cena služby za ubytování jsou 200 Kč/den a za stravování 160 Kč/den.

Mezi poskytovateli sociální péče v Plzeňském kraji náleží významné postavení Charitě, která zajišťuje pomoc lidem v nouzi na principech křesťanské lásky.

5 CHARITA

Slovo charita (mezinárodně caritas) znamená křesťanskou lásku k bližnímu, dobročinnost a je to projev milosrdenství. Její znak se v určitých modifikacích objevuje po celém světě. (Příloha I.)

5.1 Teologie a sociální práce

V úvodu této kapitoly bych ráda citovala z dopisu Státního sekretariátu Prot.N. 169/352, určeného předsedům biskupských konferencí biskupům zodpovědných za Charitu, ze dne 15.února 2011, psaného ve Vatikánu:

„Vaše Eminence/Excelence, v dnešní době „epoše globalizace“ se církvi otevírají nové možnosti a na druhé straně musí aktivně vykonávat charitu zvláště ve prospěch chudých i těch, kdo se nacházejí v situaci potřebných. Z tohoto pohledu se práce organizace Caritas na národní i mezinárodní úrovni stává stále naléhavější a potřebnější. Pokud *láska je největším darem, který Bůh lidem dal, je jeho zaslíbením a naší nadějí* (CIV2), potom konfederace, která nese takové vznešené a zavazující jméno nemůže jinak, než se zvláštním způsobem snažit, aby svědčila o tomto daru a věrně jej světu přinášela.“ (ACTA, České biskupské konference, číslo 6)

Snaha sociální práce vysvětlit svůj statut je založena na účtě ke zvláštní hodnotě a důstojnosti všech lidí, a je nepostradatelná pro společnost, která se cítí být vázaná ideálem lidské důstojnosti. Teologie má ve studijních programech sociální práce za úkol přiblížit sociální práci jejímu vlastnímu hlubokému rozměru a tím zásadně přispět k vlastnímu pochopení sociální práce. Na místo milosrdenství se nyní dosazuje úcta k důstojnosti člověka. Součástí profesionality lidí, kteří jsou činní v sociální práci, je schopnost zacházet s možností ztroskotání. Je to zkušenost vlastních hranic, kterou udělají v praxi všichni sociální pracovníci, rozpoznají totiž potřebu pomoci. Víra odpovídá na doufání lidí příslibem smyslu. Kde teologie vyjadřuje křesťanskou víru, dává lidské naději základ. Teologie má smysl pro sociální práci, protože vyjadřuje víru, že spása je nejen možná, ale i přislíbená. V roce 1919 založil dělnický kněz a později

kardinál Joseph Cardijn, Křesťanskou dělnickou mládež. Vyvinul model pastorační práce, který se používá dodnes. Tento model tvoří společný základ praktické teologie a teorie sociální práce.

Modely praktické teologie a teorie sociální práce:

- V praktické teologii VIDĚT – znamená v teorii sociální práce znalost předmětu
- V praktické teologii POSOUDIT -znamená v teorii sociální práce znalost hodnot a kritérií teorií sociální práce
- V praktické teologii JEDNAT – znamená v teorii sociální práce znalost postupu.

Teologie přispívá k lepšímu přístupu v sociální práci a naopak sociální práce v mnoha případech obohacuje teologické myšlení. „Motivace nasazení vlastní osoby pro druhého se nachází jednoznačně v evangeliích, v následování Ježíše Krista a v působení Ducha svatého v srdcích křesťanů.“ (Šmerda, Křesťanská charita v běhu věků, str. 141).

Každý člověk je bytost komplexní a z definice zdraví vyplývá, že pro člověka jsou důležité čtyři roviny: biologická, psychologická, sociální a spirituální. Každá z uvedených rovin je předmětem vymezených odborných předmětů. Medicína a přírodní vědy popisují fyzickou stránku člověka, psychologie a psychoterapie si všímá duševní stránky člověka, jeho emocí, motivací, zájmů. Sociologie, politologie a sociální práce se zabývá vztahy mezi jedinci, mezi skupinami jedinců, procesy ve skupinách, zabývá se sociálním fungováním člověka v jeho sociálním prostředí a filosofie. Teologie se zabývá myšlením člověka, otázkami smyslu skutečností, otázkami, které člověka přesahují, to jsou otázky jeho původu, smyslu. Ač jsou odborné předměty rozličné, při uvědomění si, že člověk tvoří jednotu, musíme také předpokládat, že každá z vědních disciplín má vliv na všechny ostatní lidské dimenze. Vzhledem k tomu, že člověk tvoří tajemnou jednotu, nemůžeme někdy rozlišit, zda pastorační práce pomohla člověku v jeho sociálním fungování anebo práce sociálního pracovníka mu umožnila otevření se něčemu přesahujícímu. Když na člověka klade prostředí nároky, které vedou k omezení jeho svobody nebo rezignaci, nebo ho nutí ke zlému jednání, označuje toto teologie jako sociální, neboli společenský hřích. Hřích je definován jako svobodné rozhodnutí jednat proti Bohu, tedy proti tomu, co je člověku známo jako Boží vůle.

Sociální hřích má tři významy:

- každé provinění proti Bohu má dopad na ostatní lidi
- jednání, které záměrně směřuje proti druhým lidem
- nespravedlivé vztahy mezi skupinami ve společnosti nebo národy, které vedou k utiskování jedné skupiny druhou a jejich příčinou je hlavně chudoba

Podle křesťanské sociální etiky je cestou k překonání sociálního hříchu solidarita, to znamená, že zlo lze překonat snahou o dobro druhého, ochotou potlačit sám sebe pro druhé. To, že člověk pomoc přijímá, ale současně poskytuje, zbavuje ho pocitů bezmoci a závislosti. Kdo je schopen pomoci druhému, pomůže i sám sobě.

„Pracovníci Charity v Česku jsou tedy ze dvou důvodů významným tématem pro praktickou teologii: Za prvé všichni pracovníci Charity mají význam, protože vykonávají práci Charity (tj. péči o potřebné jménem církve); zadruhé jsou důležití, poněvadž se při tom v Česku jedná o lidi, kteří se uprostřed agnostické společnosti podílejí na tom, o co jde v evangeliu. Pro praktickou teologii je proto zajímavé zkoumat, jak pracovníci Charity vnímají svou práci, aby mohly být v Česku hledány perspektivy pro soužití křesťanství a společnosti.“ (M. Opatrný, Charita jako místo evangelizace, str. 19)

5.2 Základy vzniku charity

Základy charity musíme hledat už u Ježíše Krista, kdy nám byly dány praktické příklady: „Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak.“ (LK 3,11) „Naše láska má tedy být nástrojem toho, aby se člověk stával sám sebou, abychom mu v tom pomáhali. Protože naše odpověď na Kristovu lásku se má projevat přijímáním jeho milosti, jsme také i my povoláni k tomu, abychom se učili projevovat ducha lásky nejen v dávání, ale i v umění přijímat. Všichni budou sloužit podle potřeby starým lidem, kteří už nemají síl, nemocným bratřím a sestrám. Jáhnům se připomíná poučný příklad Ježíšův, který umyl nohy apoštolům. Oni mají dělat totéž nemocným a chudým a mají navštěvovat nuzné a seznamovat s nimi biskupy.“ (Křesťanská Česká katolická charita)

5.2.1 Historie Charity na území současné ČR

Roku 1918 (v některých dokumentech je jako rok založení České charity uváděn rok 1919) v Praze byl založen Svaz katolické charity, následovně vznikají svazy v Olomouci a Brně. V roce 1928 vzniká Zemské ústředí ze svazů charit, které se sdružily dohromady. Vznikly zemské ústředí Čechy, Morava, Slezsko a Slovensko.

Charita měla ve správě řeholní ústavy. Podporovala chudé, staré, sirotky. Svoji činnost rozšířila o práci s dětmi a mládeží, ošetrovatelskou a zdravotní službu v rodinách. V období 2. světové války byla činnost Charity omezena na provoz ústavů.

Velké množství dobrovolníků poskytovalo pomoc lidem, kteří působili v odboji a rodinám, které byly poznamenány hrůzami nacismu. Po skončení války v roce 1945 se Charita výrazně podílela na péči o navrátilce z koncentračních táborů. Od roku 1945 do roku 1948 došlo organizačně k propojení veřejnoprávní správy a církve, jejímž cílem bylo zajištění jednotně řízené charitní práce. Tento plán byl ukončen převratem v roce 1948, kdy došlo k postupnému omezování činnosti Charity. Byla jí odňata veškerá činnost s mládeží, byly zrušeny stanice ošetrovatelské a zdravotní služby a dochází k likvidaci podpůrné sociální péče o civilní osoby. V roce 1951 došlo k úplnému podřízení Charity Státnímu úřadu pro věci církevní a v roce 1960 přecházejí i zbylé ústavy do správy národních výborů. Až po roce 1989 mohla Charita navázat na svoji rozsáhlou předválečnou činnost zaměřenou především na sociální a zdravotní služby. Česká katolická charita si v roce 2006 změnila název na Charitu České republiky – je to nezisková humanitární organizace. „Charita Česká republika je právnickou osobou dle Kodexu kanonického práva (kánon 312,313). Je součástí římskokatolické církve registrované v České republice podle zákona č. 3/2002 Sb. Jejím zřizovatelem je Česká biskupská konference. Vnitřně se SČKCH člení na 10 subjektů s vlastní právní subjektivitou: 6 diecézních charit, 2 arcidiecézní charity, Řeckokatolická charita a ČKCH – Domovy duchovních a řeholnic. Diecézní charity se pak vnitřně člení na oblastní, městské nebo farní organizace s rozličnými variantami samostatnosti a organizovanosti.“ (<http://www.charita.cz/o-charite>)

Deset subjektů SČKCH:

- Diecézní charita Brno
- Diecézní charita České Budějovice
- Diecézní charita Hradec Králové
- Diecézní charita Litoměřice
- Diecézní charita ostravsko – opavská
- Arcidiecézní charita Praha
- Arcidiecézní charita Olomouc
- Česká katolická charita – Domovy duchovních a řeholnic
- Diecézní charita Plzeň

Charita České republiky je členem Caritas Internationalis a Caritas Europa a tím pádem má partnery po celém světě.

5.3 Diecéze Plzeň

Rozloha Plzeňské diecéze je 9 230 km² (Příloha II.) a je rozdělena na 10 vikariátů. Tyto vikariáty jsou v okresech Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň město, Plzeň jih, Plzeň sever, Rokycany, Sokolov, Tachov. Pod ně patří 71 farností.

5.3.1 Historie

První snaha o založení biskupství v západních Čechách byla někdy kolem roku 1392, kdy se o to pokusil král Václav IV., který byl příznivcem papeže v Avignonu. „Byla to velmi náročná doba dvou papežů, v Římě a v Avignonu, a arcibiskup Jenštejn uznával pravého papeže v Římě a jemu podřizoval jurisdikci pražského arcibiskupství a celé provincie.” (20 let Plzeňské diecéze s důvěrou a nadějí, str. 11) Tato snaha měla za následek nucený odchod arcibiskupa Jana Jenštejna z Čech a neúspěšný pokus o založení biskupství na západě Čech. V roce 1629 odmítla Městská rada zřízení biskupství, o které usiloval pražský arcibiskup kardinál Harrach. Další neúspěšné pokusy založit biskupství na západě Čech se datují do 17. století.

5.3.2 Služby a zařízení Plzeňské diecéze

Všechny služby a zařízení Plzeňské diecéze jsou uvedeny v tabulce 1.

Tabulka 1 Služby a zařízení Plzeňské diecéze (<http://www.dchp.cz>)

Služby a zařízení Plzeňské diecéze	
Azylový dům sv. Alberta Domažlice	Charitní pečovatelská služba Švihovsko
Domov pro matky s dětmi v tísní Domažlice	Denní stacionář Ostrov
Sociálně terapeutické dílny sv. Josefa Domažlice	Domov pokojného stáří Ostrov
SOS Domažlice	Dobrovolnické centrum při Farní charitě Cheb
Volnočasové kluby Duha Domažlice	Noclehárna BetlémCheb
Domov sv. Vavřince Meclov	Dům sociálních služeb Betlém Cheb
Sociálně terapeutické dílny sv. Josefa Meclov	Nízkoprahové denní centrum Cheb
Sociální poradna OCH Klatovy	Farní charita Sokolov
Charitní ošetrovatelská služba OCH Klatovy	Domov pokojného stáří bl. Hroznaty Hroznětín
Charitní pečovatelská služba OCH Klatovy	Služby pro mentálně postižené Karlovy Vary
Domov pokojného stáří Naší Paní Klatovy	Domov pro matky s dětmi v tísní Karlovy Vary
Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní OCH Klatovy	Služby pro mentálně postižené Karlovy Vary
Nízkoprahový klub pro mládež Budík Klatovy	Dům na půl cesty Karlovy Vary
Nízkoprahový klub pro mládež Chapadlo Klatovy	Domov pro seniory bl. Jana Pavla II Stříbro
Osobní asistence OCH Klatovy	Charitní šatník Stříbro
Charitní pečovatelská služba Chudenicko	Domov pro seniory Bor
Charitní pečovatelská služba Janovicko	Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní Aš
Charitní pečovatelská služba Měčínsko	Dům pro občany bez vlastního bytu Mariánské Lázně
Charitní pečovatelská služba Plánicko	Dům s pečovatelskou službou Blovice
Oblastní charita Rokycany	
Týdenní stacionář – certifikované pracoviště pro osoby s Alzheimerovou chorobou, Karlovy Vary	

5.3.3 Současnost

Z iniciativy pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlka a se souhlasem českobudějovického biskupa Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR a litoměřického biskupa Mons. ThDr. Josefa Koukala, bylo založeno 31. 5. 1993 biskupství v západních Čechách. „K oficiálnímu převzetí diecéze pak došlo slavnostním způsobem při bohoslužbě v katedrále sv. Bartoloměje na náměstí Republiky v Plzni 10. července 1993. Bylo to za velké účasti biskupů, našich i zahraničních, i mnoha oficiálních hostů.” (20 let Plzeňské diecéze s důvěrou a nadějí, str. 12) Bulou Jana Pavla II. byl jmenován prvním biskupem Mons. František Radkovský.

5.4 Diecézní charita Plzeň

Jde o účelové zařízení římskokatolické církve s vlastní právní subjektivitou.

5.4.1 Historie charity na území města Plzně

Charitní činnost na úrovni římskokatolické církve existovala již ve dvacátých a třicátých letech 20. století. Pomáhala nezaměstnaným, ale pomoc tehdy byla rozptýlená a nedostatečná. Pomoc se odehrávala hlavně na úrovni farních společenství. Tak tomu bylo i v Plzni. Za zakladatele organizované charity v Plzni a okolí lze považovat Josefa Chudáčka (Příloha III). Narodil se 23. 1. 1883 na statku v Chrástu u Plzně. Do jeho dětství zasáhla smrt otce a nedobrý vztah s otčímem, který byl velmi přísný a zakázal Josefovi další vzdělávání, protože ve studiu viděl zahálku. Přes nepříznivý osud se podařilo Josefovi ukončit studium v učitelském ústavu a nastoupit na první učitelské místo. V roce 1909 se oženil a založil rodinu s Annou Šimandlovou. Postupně se jim narodily čtyři děti. Chudáčkovy děti vyrůstaly chudé, ale pod moudrým a laskavým vedením rodičů. „Josef Chudáček byl obdivuhodným člověkem v mnoha směrech. Jeho houževnatost, vytrvalost a poctivost mu pomáhala uskutečňovat vytčené cíle i za velmi nepříznivých podmínek. Tyto vlastnosti mu umožňovaly řešit situace, kdy byl nucen vnějšími okolnostmi měnit dosavadní způsob života, jak tomu bylo za první světové války.” (Boží dělník Josef Chudáček, str. 9) Původním povoláním učitel, se stal postupně významným představitelem hospodářských korporací. Byl radou Obchodní a živnostenské komory v Plzni, burzovním radou, členem správní rady Výsadní obilní společnosti, členem představenstva Ústředního družstva mlýnů, předsedou Lidového nákupního a prodejního družstva v Plzni, ředitelem Lidové záložny v Plzni. Na úrovni

duchovní byla pozoruhodná jeho apoštolská činnost na plzeňských předměstích a v přilehlých obcích. Jako hluboce věřící člověk si velmi dobře uvědomoval význam charitní služby a potřebnost pomáhat druhým. Jeho aktivita v této oblasti se projevila v pravý čas, v období hospodářské krize ve třicátých letech. Plzeň, jako průmyslové město, zasáhla krize a s ní spojená nezaměstnanost. Tisíce nezaměstnaných se ocitlo náhle na hranici bídy a hladu. Katolická církev patřila samozřejmě k institucím, které se snažily nezaměstnaným pomoci. Její pomoc ale byla rozptýlená a nedostatečná. Zasluhou Josefa Chudáčka byl 7. října 1931 založen Farní odbor katolické charity. Chudáček se stal jeho jednatelem a zůstal jím po celou dobu nezaměstnanosti. Josef Chudáček si stanovil několik směrnic pro svou činnost. Bylo zřejmé, že je nutné pomoci každému, kdo pomoc potřebuje bez rozdílu politické příslušnosti, náboženství a národnosti. Tato charita sehrála v pomoci nezaměstnaným v Plzni důležitou úlohu. V letech 1931 – 1935 vyhledalo její pomoc více než 278 000 lidí. Františkánský klášter dal k dispozici domek o čtyřech místnostech, který se stal centrem pomoci. Plzeňané ho znali pod názvem „Charita”. (Boží dělník Josef Chudáček)

Na jaře roku 1944 uvažoval Chudáček o konání májových pobožností asi ve dvaceti kapličkách na Plzeňsku. „Jeho práce se vystupňovala za okupace naší vlasti německými vojsky, kdy jej láska k církvi, k národu i lidu nutila k ještě větší činnosti. Jeho cílem bylo udržet, upevňovat a chránit články a orgány katolického a církevního života, které byly svrchovaně ohroženy nebo kterým nebyla věnována pozornost přiměřená jejich významu. Uprostřed největší práce jej Bůh náhle zavolal na první neděli po Velikonocích dne 16. 4. 1944.” (Boží dělník Josef Chudáček, str. 1) Byl pochován po mši svaté do rodinného hrobu u kostela sv. Jiří v Plzni Doubravce.

Během čtyřicetileté vlády komunismu to neměla Diecézní charita Plzeň lehké. Její činnost byla soustředěna hlavně na ošetrovatelskou službu, pomoc lidem bez domova a fungovala také poradna pro uprchlíky. „Na činnost církví pohlížela veřejnost spíše s nedůvěrou a podezření budily i vznikající aktivity v oblasti humanitárních služeb. Zažitá stereotypy odkazovaly sociální služby do sféry vlivu státu nebo obecných úřadů.” (20 let Plzeňské diecéze s důvěrou a nadějí, str. 38)

5.4.2 Současnost Diecézní charity Plzeň

1. listopadu 1993, půl roku po vzniku plzeňské diecéze, byla založena Diecézní charita Plzeň. V roce 1994 byla nově ustavená diecézní charita pro bezdomovce. Veřejnost na ni prohlížela spíš s nedůvěrou. Činnost se rozšířila od ošetrovatelské služby, pomoci lidem bez domova a poradnu pro uprchlíky na domov pro matky s dětmi v tísní, azylové domy, noclehárny, domovy pokojného stáří, chráněné dílny, stacionáře pro seniory a handicapované.

Podle slov biskupa Mons. Františka Radkovského, je charita jakási „výkladní skříň“ diecéze, ke které patří i školy, kulturní instituce i ti kteří je zakládali a kteří v nich pracují a studují.

Školy diecézní charity Plzeň

Hlavní školou plzeňské diecézní charity je Církevní gymnázium v Plzni na Mikulášském náměstí. Jedná se o jedno z nejvýznamnějších a nejuznávanějších gymnázií na území Plzně. Další školou je Církevní odborná škola ve Spáleném Poříčí. Pro předškoláky je určena Mateřská škola kardinála Berana v Plzni.

Kulturní instituce diecézní charity Plzeň

„Mezi kulturní instituce se řadí chrámové sbory a všichni, kteří chrámovou a církevní hudbu organizují a pěstují. Spadá sem péče o kostely a další sakrální stavby bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem. Dále je to Meditační zahrada vzniklá zásluhou pana Luboše Hrušky a jeho rodiny, Muzeum církevního umění plzeňské diecéze a zdařilé Klatovské katakomby.“ (20 let Plzeňské diecéze s důvěrou a nadějí, str. 12)

5.4.3 Charity pod Diecézní charitou Plzeň

Diecézní charita Plzeň sdružuje dvanáct Charit s vlastní právní subjektivitou a deset bez právní subjektivity (tabulka 2). Zastřešuje provoz 68 profesionálních projektů v diecézi. Kromě profesionálních zaměstnanců má stovky dobrovolníků, cca 350 osob, v době Tříkrálové sbírky počet vzrůstá až na 3 500 lidí.

Tabulka 2 Adresář Charity pod Diecézní charitou Plzeň (<http://www.dchp.cz>)

Adresář Charity v západní části České republiky	
Diecézní charita Plzeň, Hlavanova 16, Plzeň	Oblastní charita Ostrov, Lidická 1036, Ostrov
Farní úřad Sokolov, J.K.Tyla 4, Sokolov	Farní charita Stříbro, Jiřího z Poděbrad 78, Stříbro
Farní charita Aš, Mikulášská 9, Aš	Oblastní charita Klatovy, Měchurova 317/16, Klatovy
Farní charita Cheb, Kostelní náměstí 188/15, Cheb	Oblastní charita Rokycany, náměstí Josefa Urbana 52, Rokycany
Farní charita Karlovy Vary, Svobodova 743/12, Karlovy Vary	Městská charita Plzeň, Francouzská třída 40a, Plzeň

6 Městská Charita Plzeň

Ve městě žije spousta lidí, kteří potřebují poskytnout sociální pomoc. Jsou to nejen spoluobčané, ale jsou to i cizinci, kteří nemají doklady totožnosti, nemají kde bydlet a nemají žádný legální příjem. Tito lidé propadnou záchrannou sítí sociálního systému a ocitají se bez pomoci. A těmto osobám se snaží poskytnout pomoc Městská Charita Plzeň. Městská Charita Plzeň vykonává svoji činnost na území těchto římskokatolických farností:

- Římskokatolická farnost Plzeň u katedrály sv. Bartoloměje
- Římskokatolická farnost Plzeň – Lobzy
- Římskokatolická farnost Plzeň – Slovany
- Římskokatolická farnost Plzeň – Severní předměstí
- Římskokatolická farnost Plzeň – Litice
- Římskokatolická farnost Plzeň – Bory
- Římskokatolická farnost Plzeň – Západ

Městská charita Plzeň je veřejnou církevní právnickou osobou, která nabývá právní subjektivity rozhodnutím biskupa plzeňského a je součástí Církve římskokatolické a poskytuje tyto sociální služby:

- Charitní pečovatelská služba
- Domov sv. Aloise – domov se zvláštním režimem
- Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní – azylový dům

- Domov svaté Zity
- Osobní asistence Plzeň
- Domov pro seniory sv. Jiří
- Tísňová péče
- Charitní ošetrovatelská péče
- Domov sv. Františka – azylový dům
- Terénní program
- Dobrovolnická činnost

6.1 Charitní pečovatelská služba

Posláním této služby je zabezpečit uživatelům praktickou bio – psycho – socio – spirituální pomoc pro setrvání v přirozeném prostředí. Tato služba se poskytuje individuálně, dle přání a potřeb klienta. Cílovou skupinou jsou osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením, osoby s tělesným postižením, osoby se sluchovým postižením, osoby se zrakovým postižením, osoby v krizi, rodiny s dětmi, senioři.

6.2 Domov sv. Aloise – domov se zvláštním režimem

Domov sv. Aloise (Příloha IV.) Je pobytové zařízení pro seniory s poruchami paměti. Péče o klienty zahrnuje pravidelné procvičování paměti, nácvik sebeobsluhy a kondiční cvičení. Je zde zajištěna i lékařská péče. Pro každého klienta je vypracován individuální plán, protože se musí péče o klienty přizpůsobovat momentální skladbě a zdravotnímu stavu klientů.

Cílovou skupinou uživatelů jsou občané, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, kteří mají diagnostikovanou poruchu paměti, jejíž projevy již neumožňují další život v domácím prostředí. Péče je poskytována bez ohledu na náboženské vyznání a rasu. Zdravotní stav seniora musí odpovídat stupni příspěvku na péči II. - IV. stupně.

6.3 Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní – azylový dům

Domov je pobytové zařízení určené pro těhotné ženy, matky s nezaopatřenými dětmi do 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy nebo jsou oběti domácího násilí. Cílem zařízení je poskytnutí bezpečného zázemí, překlenutí nepříznivé sociální situace a návrat do přirozeného prostředí.

Domov pro matky s dětmi poskytuje svým klientkám základní činnosti sociální služby podle paragrafu 57 zákona o sociálních službách 108/2006 Sb. V rozsahu ustanovení paragrafu 22 vyhlášky 505/2006 Sb., které jsou směřovány k vylepšení sociální situace klientek s ohledem na jejich potřeby a osobní cíle při zachování lidských práv a svobod.

6.4 Domov svaté Zity

Poskytuje se zde chráněné bydlení seniorům a osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodů zdravotního postižení nebo chronického onemocnění. Posláním služby je zajištění důstojného, kvalitního a plnohodnotného života.

Během roku 2013 proběhla rekonstrukce budovy. Ve dvou podlažích vznikly byty pro seniory nebo handicapované osoby a v jednom podlaží společenská místnost pro klienty a služební místnost pro personál. Součástí rekonstrukce bylo i vybudování bezbariérového přístupu.

6.5 Osobní asistence Plzeň

Je to terénní služba, kterou je zajištěna pomoc při zvládnání běžných aktivit v domácím prostředí. Cílovou skupinou jsou hlavně občané s tělesným postižením, výjimečně i smyslovým, popřípadě s potížemi v komunikaci, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, schopni koordinovat svého asistenta.

6.6 Domov pro seniory sv. Jiří

Pobytové zařízení pro seniory sv. Jiří (Příloha V.). Cílovou skupinou jsou občané, kteří dosáhli věku pro přiznání starobního důchodu a kteří pro změny zdravotně

– sociální situace potřebují péči sociálního zařízení. Klienti jsou zde přijímáni bez ohledu na náboženské vyznání a rasu. Zdravotní stav občana musí odpovídat příspěvku na péči II. - IV. stupně z kapitoly 3.3.1, nebo musí občan dosáhnout věku nad 75 let a být bez příbuzných.

6.7 Tísňová péče

Nepřetržitá distanční hlasová a elektronická komunikace pro zajištění bezpečí klientů v domácím prostředí. Posláním tísňové péče, společně v komplexu s dalšími terénními sociálními službami, je zabezpečit klientům bio – psycho – socio – spirituální pomoc pro setrvání ve svém prostředí.

6.8 Charitní ošetřovatelská péče

Jedná se o terénní službu, která umožňuje klientům se zdravotním či sociálním hendikepem setrvat ve vlastním domácím prostředí. Služba je poskytována 7 dní v týdnu, 24 hodin denně. Závisí na zdravotním stavu klienta, maximum je 1 hodina 3x denně. Zvýšený rozsah péče musí schválit revizní lékař zdravotní pojišťovny. Kvalita péče je doplněna zapůjčováním pomůcek.

6.9 Domov sv. Františka – azylový dům

Posláním azylového domu sv. Františka (Příloha VI.) je poskytovat celodenní ubytování a sociální poradenství osobám bez přístřeší. Cílem je podporovat a rozvíjet možnosti a schopnost uživatele získat a udržet si samostatné ubytování mimo Domov sv. Františka tak, aby byl opětovně začleněn do přirozeného sociálního prostředí.

Služba je určena pro osoby bez přístřeší nebo v krizi splňující tyto podmínky:

- občan ČR nebo EU
- starší 18-ti let
- svéprávný
- ve stavu, který nevyžaduje poskytnutí ústavní péče ve zdravotnickém zařízení
- mobilní, schopný sebeobsluhy
- netrpí akutní infekční nemocí a nepřenáší parazity
- netrpí duševní poruchou závažným způsobem narušující kolektivní soužití
- ochotný dodržovat vnitřní řády Azylového domu

- ochotný spolupracovat na plnění individuálního plánu
- má pravidelný legální příjem, který mu umožňuje hradit si ubytování
- má platné doklady totožnosti

Poskytované služby:

- pomoc při zajištění stravy, poskytnutí podmínek pro samostatnou přípravu stravy
- poskytnutí ubytování – celodenní ubytování na přiděleném dvoulůžkovém pokoji
- umožnění celkové hygieny těla
- vytvoření podmínek pro zajišťování úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměny ložního prádla
- pomoc při uplatňování oprávněných zájmů a právní pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou
- pomoc a podpora při aktivitách podporujících sociální začleňování uživatele, včetně uplatňování zákonných nároků a pohledávek
- zprostředkování lékařské péče
- možnost získání oblečení

6.9.1 Domov svatého Františka – noclehárny

Posláním provozu Nocleháren v Domově sv. Františka je poskytovat osobám bez přístřeší přespaní, podmínky pro přípravu stravy a výkon osobní hygieny a základní sociální poradenství. Cílem je zamezovat sociální a zdravotní ujmě, která by hrozila při přespávání na ulici a vytvořit prostor pro znovuzískání základních hygienických a společenských návyků jako předpokladu dalšího sociálního začleňování.

Služba je určena pro osoby bez přístřeší, které splňují tyto základní podmínky:

- občan nebo občanka ČR nebo EU
- starší 18-ti let
- svéprávný
- mobilní a plně schopný sebeobsluhy
- ve stavu, který nevyžaduje poskytnutí ústavní péče ve zdravotnickém zařízení

- netrpící akutní infekční nemocí
- nepřenášející parazity
- nejsoucí pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek
- ochotný spolupracovat na plnění individuálního plánu

Poskytované služby:

- poskytnutí přenocování
- poskytnutí podmínek pro samostatnou přípravu stravy
- poskytnutí podmínek pro výkon celkové hygieny těla
- poskytnutí ložního prádla a umožnění jeho pravidelné výměny za čisté
- vytvoření podmínek pro zajišťování úklidu
- základní sociální poradenství

6.9.2 Domov svatého Františka - Nízkoprahové denní centrum

Nízkoprahové zařízení je sociální služba, která je snadno dostupná a klientům zpravidla poskytovaná bezplatně, bez administrativních a jiných překážek. Tato služba nevyžaduje obvykle žádná doporučení a posudky. Pracovníci nízkoprahového zařízení sami vyhledávají potřebné lidi přímo v terénu. Zařízení tohoto druhu často provozují nestátní neziskové organizace a poskytují ambulantní, pobytové či terénní služby. Posláním nízkoprahového denního centra je umožnit ve vymezené době během dne osobám bez přístřeší odpočinek a poskytnout těmto osobám zázemí pro hygienu a přípravu stravy za současně nabídky materiální podpory a sociálního poradenství cílem je podpora a rozvoj možností, schopností a vůle uživatelé služeb k začlenění se do společnosti a do trhu práce, případně k napojení na další vhodné sociální služby.

Služba je určena pro osoby bez přístřeší, které splňují tyto podmínky:

- občan ČR nebo EU
- starší 18-ti let
- svéprávná
- mobilní a plně schopná sebeobsluhy, ve stavu, který si nevyžaduje poskytnutí ústavní péče ve zdravotnickém zařízení
- netrpící nebezpečnou akutní infekční nemocí a nepřenášející parazity

- nejsou pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek
- ochotná spolupracovat na plnění individuálního plánu

Poskytované služby:

- základní i odborné sociální poradenství
- zprostředkování lékařské péče
- poskytnutí podmínek pro výkon celkové hygieny těla
- poskytnutí základních hygienických prostředků
- možnost vyprání, usušení a vyžehlení šatstva
- poskytnutí nebo pomoc při získávání šatstva
- poskytnutí podmínek pro samostatnou přípravu stravy
- poskytnutí potravin v akutní krizové situaci
- poskytnutí kávy, čaje
- možnost získání úvěrového jízdného na vlak
- možnost stát se prodejcem časopisu Nový Prostor

6.9.3 Terénní program

Terénní programy jsou primárně určeny osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou jim ohroženy. Jedná se o sociálně ohrožené a potřebné, kteří nejsou schopni nebo ochotni vyhledat pomoc sami, nebo o této možnosti nevědí. Terénní pracovníci se pohybují ve veřejném prostranství a cílovým skupinám zprostředkovávají informace o sociálních službách, pomoc a podporu. Specifikem terénní práce je aktivní vyhledávání potenciálních uživatelů sociálních služeb v jejich přirozeném prostředí. Tato služba byla zřízena až tehdy, kdy v Plzni bylo řádně zmapováno, kde lidé bez přístřeší pobývají a byl zjištěn jejich přibližný počet, aby služby byly poskytovány efektivně.

6.10 Dobrovolnická činnost

Dobrovolnická činnost tvoří nezastupitelnou složku při všech aktivitách Městské charity. Momentálně zde působí 91 registrovaných i neregistrovaných dobrovolníků, kteří jsou v široké věkové škále i vzdělání a podle svých možností pravidelně nebo narázově vypomáhají ve všech střediscích a při zajišťování jednotlivých charitních akcí.

„Dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, konaná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu. Dobrovolník dává část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena. Za tuto činnost nedostává finanční odměnu, ale často nedocenitelný dobrý pocit z pomoci ostatním, získává zkušenosti a neziřídka i přátelství“. (J. Hloušek, Z. Hloušková, Získávání zdrojů na aktivity NNO působící v sociální oblasti, str. 87). Veřejně prospěšné dobrovolnictví, které je obvykle předmětem zájmu člověka, jehož činností je shánět finance pro neziskový sektor, vychází z ochoty občanů angažovat se svobodně a podle svého přesvědčení. Oproti vzájemně prospěšnému dobrovolnictví je u tohoto typu dobrovolnictví na prvním místě potřeba být užitečný svému okolí.

Přínos dobrovolníků pro organizaci:

- pomáhají lépe a dříve naplnit poslání
- věnují svůj čas na činnosti, na které se během běžného provozu nedostává
- přinesou nový pohled na věc, nové nápady a zkušenosti
- poskytnou zpětnou vazbu, konstruktivní kritikou přispějí k prevenci stereotypů
- vnesou nový duch, nadšení, úsměv
- vytvoří klientům neformální prostředí
- doplní stávající pracovní tým
- přinesou nové kontakty, přivedou další dobrovolníky

6.11 Výroční zprávy Městské Charity Plzeň

V každoroční výroční zprávě Městské Charity Plzeň se jako jeden z hlavních bodů zmiňuje výrazný počín dobrovolníků a Charity v Tříkrálové sbírce. Dobrovolníci se vždy postarali i o bohatý doprovodný program benefičních koncertů na různých místech, který byl pořádán ve prospěch této sbírky.

V roce 2013, koledovalo 78 skupinek a celkově vybraná částka přesáhla 402 000 Kč. Do místa vybrání bylo vráceno 261 452 Kč. To znamená, že pokud se na určitém místě vybralo tisíc korun, vrátilo se na stejné místo 650 Kč. Jejich využití bylo podle předem schváleného záměru rozděleno v tomto poměru: 25% pro osobní asistenci, 20% pro domov pro matky s dětmi, 20% pro projekt chráněné bydlení, 20% na podporu akcí

pro sociálně slabé děti a mládež a 15% na jednorázové sociální výpomoci pro lidi z ulice (léky, doklady apod.).

I přes tyto zajímavá čísla se vybralo v Plzni o rok dříve o trochu více finančních prostředků v celkové sumě přesahující částku 411 000 Kč. Pokud se ale podíváme do výroční zprávy důkladněji, odhalíme značný rozdíl v počtu skupinek. Bylo jich výrazně více a to přesně v počtu 91. Lze tedy říci, že v roce 2013 se vybralo více peněz na jednu skupinku.

Dalším významným bodem výroční zprávy je velký projekt Charity pomáhající vězňům. Je zcela dobrovolnickým projektem, ve kterém si dopisuje 11 dobrovolnic na občanské bázi s vězni. Dopisují si pouze s vězni, kteří sami dobrovolně o to požádali. Zájemcům je poskytována hodnotná beletrie, duchovní četba a některé učebnice. Tento projekt navazuje na činnost Vězeňské duchovenské péče, kterou poskytují profesionální pracovníci různých církví a má výrazný ekumenický charakter. Pravidelné mše svaté ve věznici Plzeň – Bory se zúčastňuje osobně koordinátorka tohoto projektu.

Zajímavou činností Charity je spolupráce s Arcidiecézní charitou Praha, kdy společně podporují adopci na dálku. Dvacet pět plzeňských adoptivních rodičů každoročně adresně finančně podporuje výchovu a vzdělání nemajetných dětí z rozvojových zemí (Indie, Litva, Čechensko a státy Afriky). Částka na jedno dítě se pohybuje v rozmezí 5 000 až 7 000 Kč ročně.

7 Závěr

Je dobře, že se poskytovatelé sociálních služeb v Plzni dovedou domluvit a spolupracovat. Je zde určitá zdravá soutěživost. Když autorka navštívila pobytová zařízení v Plzni, shledala rozdíl hlavně v kapacitě zařízeních. V Městském ústavu sociálních služeb je během roku přijato 120 seniorů, do zařízení Charity okolo 25 seniorů. To znamená zhruba jednu pětinu.

Mým cílem ale bylo poukázat hlavně na nezastupitelnou úlohu Charity v Plzni při poskytování sociálních služeb. Týká se to hlavně bezdomovectví, protože těmto lidem nikdo jiný komplexní péči neposkytuje a neposkytne. Lze souhlasit s Mrg. Michaelem Martínkem, ThD, který ve své knize Praktická teologie pro sociální

pracovníky říká: „Lidé bez domova jsou ti, které potkala tvrdá konfrontace v oblasti hodnot. Mohli mít konzumní postoje, ale najednou nemají na jejich naplňování nebo se stali jejich obětí. Mohli dříve mít i vyšší hodnoty, jako např. rodinný život, ale selhali v něm nebo se stalo něco, co to pozitivní rozbilo.“ (M. Martínek a kol. Praktická teologie pro sociální pracovníky, str. 114) V dnešní době bezdomovectví představuje velký sociální problém, ke kterému se systém v Plzeňském kraji prozatím umí postavit. Autorka by doporučila pokračovat ve směru, kterým se nyní Charita vydala. Tímto směrem autorka myslí zajišťování komplexní péče o tyto klienty v Azylovém domu sv. Františka společně s nově zřízenou terénní službou. Společně tato komplexní péče dokáže vyhledat budoucí klienty, kteří o jejich pomoc stojí a potřebují ji.

Sociální práce s lidmi bez přístřeší nekončí vyřízením občanského průkazu a přiznáním dávek od sociálního systému. Člověk, který se dostal do situace, že nemá svůj domov, si připadá zbytečný. Pokud o něho neprojeví zájem rodina, velmi často nachází řešení v návykových látkách jako je alkohol a drogy. Lidé bez domova často obviňují za svůj stav někoho jiného, ale málokdy si přiznají, že velký díl viny na své situaci nesou sami. Pro sociální pracovníky bývá práce se zodpovědností hlavním úkolem, na němž závisí úspěch klienta. Člověk, který selhal, si musí uvědomit, že přiznáním svého selhání si nepřestane vážit sám sebe a zachová si vždy svou hodnotu.

V tomto shrnutí významu Charity v Plzni jsem chtěla ukázat na to, že pomoc potřebným může být různá. Místo peněz lze přispět svým volným časem. Charitu nemůžeme brát jako povinnost, protože nemusíte nikomu nic dávat ani vysvětlovat.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Použitá literatura

- 1) Edition statutární město Plzeň 2014, ISBN 978-80-87911-01-3, soubor ISBN 978-80-87911-01-3
- 2) Jan Hloušek, Problematika zakládání organizací v sociální oblasti, Hradec Králové 2006, ISBN 80-7041-620-3
- 3) Mgr.Jan Hloušek , Mgr.Zuzana Hloušková , Získávání zdrojů na aktivity NNO působící v sociální oblasti, Hradec Králové 2011, ISBN 978-80-7435-121-1
- 4) Jan Keller, Úvod do sociologie, Praha 2008, ISBN 978-80-86429-39-7
- 5) Olga Krejčíková, Ivana Treznerová, Malý lexikon sociálních služeb, Olomouc 2011, ISBN 978-80-244-2754-6
- 6) Vlastimil Leška, David Růžička, Plzeň včera a dnes, Nava Plzeň 2008, ISBN 978-80-7211-306-4
- 7) Oldřich Matoušek, Slovník sociální práce, Praha 2003, ISBN 80-7178-549-0
- 8) Oldřich Matoušek a kolektiv, Metody a řízení sociální práce, Praha Portal 2008, ISBN 978-80-7367-502-8
- 9) Michal Martínek a kol., Praktická teologie pro sociální pracovníky, Jabok 2010, ISBN 978-80-904137-6-4
- 10) Rosario Messina, Dějiny charitativní činnosti, přeložila z italského originálu Terezie Brichtová, rok 2001, Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří 2005, ISBN 80-7192-859-3
- 11) Michal Opatrný, Charita jako místo evangelizace, České Budějovice 2010, ISBN 978-80-7394-250-2
- 12) Radka Pešlová, Rady sociálně – právní, vydala Diakonie ČCE v roce 2013, ISBN 978-80-904711-5-3
- 13) Hynek Šmerda, Křesťanská charita v běhu věků, České Budějovice 2010, ISBN 978-80-86266-39-8
- 14) Kateřina Thelenová, Teorie sociální práce I, Liberec 2011, ISBN 978-80-7372-767-3
- 15) prof. Ing. Jaroslav Vostatek Csc., Financování a nákladovost sociálních služeb, Tábor 2013, ISBN 978-80-904668-7-6

- 16) 20 let Plzeňské diecéze s důvěrou a nadějí, sestavila Alena Ouředníková, vydalo Biskupství Plzeňské, ISBN 978-80-260-4282-2

8.2 Elektronické zdroje

- 1) Diecézní Charita Plzeň [online]. [cit. 6.1.2015] Dostupné z:
<http://www.dchp.cz/vyhledavani-v-adresari/?tab=organization&show=dieceze#directory>
- 2) Plzeň.eu [online]. [cit. 6.1.2015] Dostupné z:
http://www.plzen.eu/Files/MestoPlzen/web2013/Obcan/aktuality/z_mesta/130807_10_vyroci_Domova_pro_seniory_Sv_Jiri.JPG
- 3) čt24.cz [online]. [cit. 6.1.2015] Dostupné z:
<http://img.ct24.cz/multimedia/videos/image/714/medium/213990.jpg>
- 4) Diecézní Charita Plzeň [online]. [cit. 6.1.2015] Dostupné z:
<http://www.dchp.cz/res/data/018/002163.jpg?seek=1422614955>
- 5) Bočet media [online]. [cit. 6.1.2015] Dostupné z:
http://www.bocekmedia.net/uploads/_referencedtp/id2/Charita_CR_CMYK.jpg

8.3 Ostatní zdroje

- 1) Boží dělník Josef Chudáček, vydala Marie Chudáčková vlastním nákladem
- 2) Katalog sociálních služeb, Plzeň 2014, vydalo Statutární město Plzeň
- 3) Plzeňský kraj atraktivní, vydalo město Plzeň
- 4) Průvodce po mapě životních situací aneb Kde Vám v Plzni pomohou?, vydalo Statutární město Plzeň
- 5) Výroční zpráva 2013, Městská Charita Plzeň
- 6) Výroční zpráva 2014, Městská Charita Plzeň
- 7) ACTA, České biskupské konference, číslo 6, ročník 2011, vydala Česká biskupská konference, Praha 2011, ISBN neuvedeno

9 Seznam tabulek, obrázků a zkratek

9.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 Služby a zařízení Plzeňské diecéze (<http://www.dchp.cz>)

Tabulka 2 Adresář Charity pod Diecézní charitou Plzeň (<http://www.dchp.cz>)

9.2 Seznam použitých zkratek

- SČKCH Sdružení České katolické charity
- ČKCH Česká katolická charita
- ČR Česka Republika
- ACTA Acta Apostolicae Sedis
- CIV Benedikt XVI. Encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě Caritas in veritate (29. června 2009)

9.3 Seznam příloh

Příloha I. Znak Charity v ČR (<http://www.bocekmedia.net/>)

Příloha II. Plzeňské diecéze (<http://www.dchp.cz/>)

Příloha III. Josef Chudáček (Boží dělník Josef Chudáček)

Příloha IV. Domov sv. Aloise (<http://www.bocekmedia.net>)

Příloha V. Domov pro seniory sv. Jiří (<http://www.plzen.eu>)

Příloha VI. Domov sv. Františka (<http://img.ct24.cz>)

10 Přílohy

Příloha I. Znak Charity v ČR (<http://www.bocekmedia.net/>)

Příloha II. Plzeňské diecéze (<http://www.dchp.cz/>)

Příloha III. Josef Chudáček (Boží dělník Josef Chudáček)

Josef Chudáček
* 23.1.1883 † 16.4.1944

Příloha IV. Domov sv. Aloise (<http://www.bocekmedia.net>)

Příloha V. Domov pro seniory sv. Jiří (<http://www.plzen.eu>)

Příloha VI. Domov sv. Františka (<http://img.ct24.cz>)

Abstrakt

Vávrovcová, Eva; Význam Charity pro Plzeňský kraj, České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce doc. Michal Opatrný, Dr. theol.

Klíčová slova: sociální práce, financování sociálních služeb, sociální práce v Plzni, Plzeňská Charita, vztah teologie a sociální práce

Práce popisuje vznik a historii charity a Plzeňské diecéze. Zabývá se různými typy zařízení plzeňské charity a jejich činností. Dále jsou popisovány sociální služby a její financování v České Republice. V závěru je zmíněn vztah teologie a sociální práce. Je potřeba mít na paměti, že charita není povinnost, je to projev dobré vůle.

Abstract

Vávrovcová, Eva; The importance of the Charity for Pilsen region, České Budějovice 2015, Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Theology, Department of Ethics, Psychology and Charity Work. Supervisor doc. Michal Opatrný, Dr. theol.

Keywords: social services, financing of social services, social services in Pilsen, Pilsen Charity, relationship between theology and social work

The present thesis describes the origin and brief history of the charity and Pilsen diocese. It deals with different types of the Pilsen charity devices and their activities. There are also described social services and their financing in the Czech Republic. In conclusion, the relationship between theology and social work is mentioned. It is important to realize that charity is not obligatory, it is a goodwill gesture.